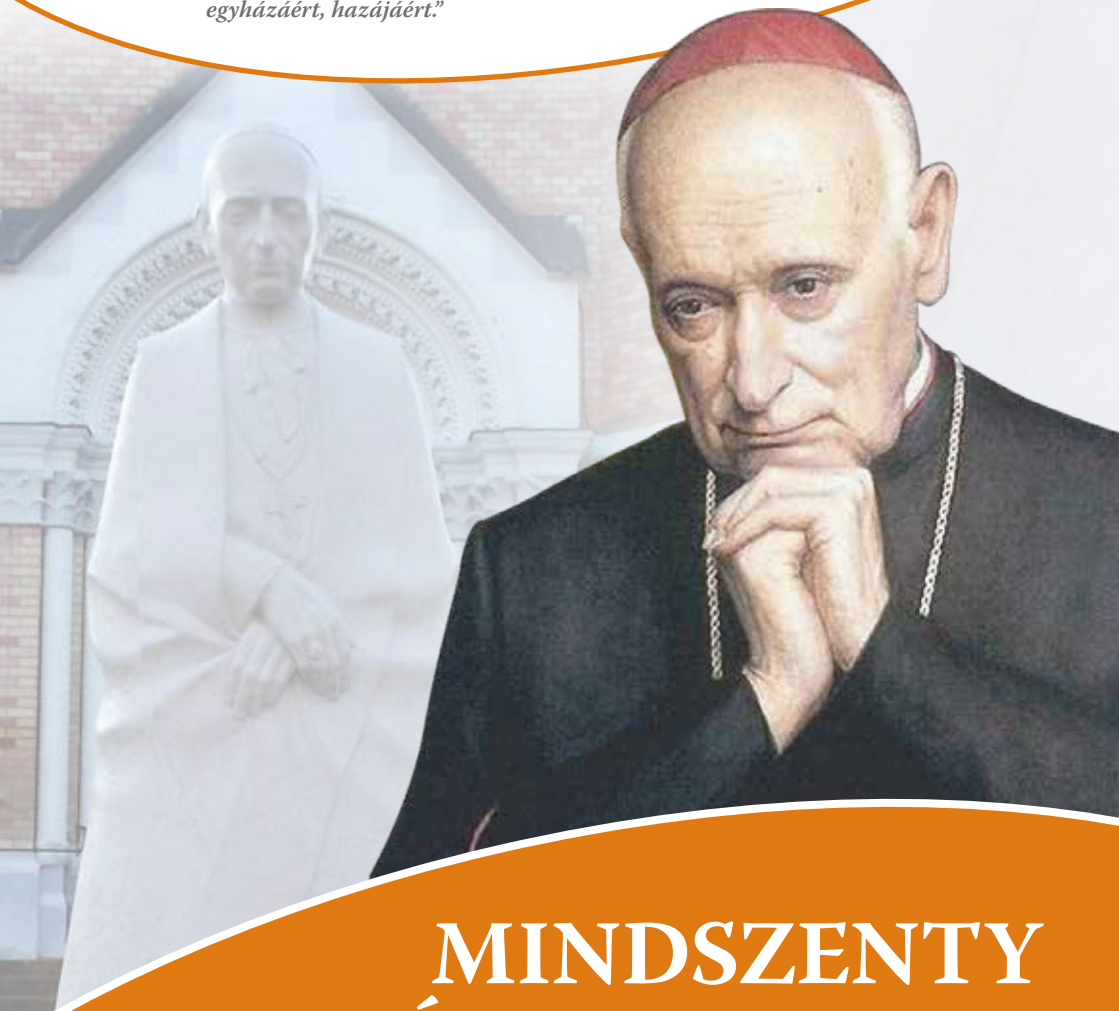

*„Legyünk mi most az imádság nemzete!
Ha újból megtanulunk imádkozni úgy, ahogy eleddig imádkoztak,
lesz honnét erőt és bizalmat merítenünk...
Akarok jó Pásztor lenni, aki, ha kell, életét adja juhaiért,
egyházáért, hazájáért.”*

MINDSZENTY ZARÁNDOKLATOK

a második világháború után
a Városmajorból Máriaremetére

Mindszenty Zarándoklatok a Városmajorból Máriaremetére

*„Lángtenger kell az egész magyar földre imádságból,
hitből és engesztelésből.”*

I. Zarándoklatok a második világháború után a Városmajorból Máriaremetére

A második világháború után Magyarország szovjet megszállás alá került, amely súlyos atrocitásokkal járt együtt. Napirenden voltak a rablások, erőszakos cselekmények. Közel száznegyvenezer civil személyt hurcoltak el kényszermunkára a Szovjetunióba, és – nemzetközi egyezmények alapján – több tízezer német anyanyelvű lakost telepítettek ki Németország amerikai zónájába.

1945-ben megtörtént a földreform. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány elrendelte az egyházi birtokok kisajátítását és kiosztását. Ennek következtében az egyház nagyon nehéz helyzetbe került, hiszen a birtokok jövedelméből tartotta fent az egyházi szervezeteket, oktatási és szociális intézményeket. Javában folyt a vallásellenes propaganda, melynek több pap és szerzetes esett áldozatul. 1945. április 4-én kiutasították az országból *Angelo Rotta* apostoli nunciust, így Magyarország és a Vatikán között a diplomáciai kapcsolat megszakadt. A hatalom megragadására törő baloldali politikai erők, főleg a kommunisták, egyre hevesebben támadták az egyházat: vezetőit, papjait, iskoláit, a keresztény világnézetet. A materialista-ateista ideológia egyre nyíltabb vallásellenes terjesztésével fokozódott az egyház jogfosztása.

Ebben a történelmi helyzetben, 1945. október 7-én, a zsúfolásig megtelt esztergomi bazilikában érseki kinevezésének ünnepélyes székfoglalóján *Mindszenty József* hangsúlyozta: *„Legyünk mi most az imádság nemzete! Ha újból megtanulunk imádkozni úgy, ahogy eleddig imádkoztunk, lesz honnét erőt és bizalmat merítenünk...Akarok jó Pásztor lenni, aki, ha kell, életét adja juhaiért, egyházáért, hazájáért.”*

Mindszenty Józsefet 1946. február 21-én nevezték ki bíborossá Rómában. Amikor XII. *Piusz* pápa a fejére helyezte a bíborosok kalapját, így szólt

hozzá: „A 32 közül te leszel az első, akinek vállalnod kell a bíbor színnel jelzett vértanúságot.”

Mindszenty a fizikailag és szellemileg romokban heverő országban hirdette meg evangelizációs programját az évszázados keresztény magyar értékek megőrzése érdekében. Ezt fejezte ki főpásztori jelmondata is: *Pannonia sacra!*

A Bíboros úr síkra szállt a keresztény-demokráciáért, a keresztény erkölcsi törvényeken alapuló társadalomért, amit egyetlen lehetséges alternatívaként tudott elképzelni a kommunista és a magyar baloldali pártok által hirdetett szocializmussal és népi demokráciával szemben.

A kelet- és közép-európai térségben a szovjetek mindenhol támogatták az úgynevezett lakosságcsereket, hogy csökkentsék a nemzetiségek számát és etnikailag tiszta területeket hozzanak létre. 1946. február 27-én írták alá Budapesten a hírhedt csehszlovák-magyar lakosságcsere egyezményt. A szerződés az áttelepülést paritásos alapon kívánta megvalósítani. Mintegy száztízezer magyar nemzetiségű polgárt kényszerítettek otthona elhagyására, és ezzel szemben – a széles körű agitálás ellenére – nagyjából 73 ezer szlovák hagyta el hazánkat. A lakosságcsere gyakran többgenerációs együttélést szakított meg, hosszú barátságokat cserélt föl gyűlöletre.

A második világháborút követő súlyos és nehéz hónapokban Magyarország számára elengedhetetlenné vált az erkölcsi felemelkedés, melynek eszközei az ima, az áldozatvállalás, az önmegtagadás, a tevékeny szeretet gyakorlása és az engesztelés. Tulajdonképpen a komolyan vett vallásos élet.

A fővárosi híveknek egyik legemlékezetesebb, az orosz megszállókat és azoknak magyarországi kommunista csatlósait egyaránt megdöbbsztő vallásos megmozdulása volt a *Mindszenty* bíboros által 1946. május 5-én a Városmajori-templomtól Máriaremetére vezetett zarándoklat, amelyen zárt sorokban százezer budapesti férfi kereste föl ezt a Buda környéki kegyhelyet.

Mindszenty József bíboros hercegprímás 1947. június 13-án repült el Kanadába, hogy ott részt vegyen a június 18–22. között megrendezett ottawai Mária-kongresszuson. A hercegprímás felfigyelt a kanadai katolikusok példás Mária tiszteletére. Hazatérőben a repülőgépen átgondolta az Ottawában támadt ötletét: „egy megrendezendő magyar Boldogasszony Éve tervét.” A püspöki kar július 25-i ülésén elfogadta a bíboros Mária-év hirdetésére vonatkozó javaslatát, és augusztus 15-re kitűzték az országos Boldogasszony Éve megnyitását. Augusztus 15-én az ország minden templomában felolvasták a püspöki kar körlevelét, amelyben a főpapok felhívták a hívek figyelmét: „... a Boldogasszonynak szentelt esztendő csak akkor éri el a célját, ha a magyarság lélekben is **újra Mária nemzetévé lesz.**”

Magyarok áttelepítése a Felvidékről

Esztergomban a nyitó szentmisét hatvanezer zarándok hallgatta. *Mindszenty* bíboros esztergomi ünnepi prédikációjában úgy fogalmazott, hogy a „*jelen nemzetépítő munkájának legfőbb energiaforrása*” a mély és elkötelezett katolikus hit, az őszinte egyházhűség és az áldozatos egyház- és hazaszeretet. Az egyház kiállt a keresztény hit és a magyar történelmi múlt elválaszthatatlansága, e kapcsolat jogfolytonossága és a *Regnum Marianum* eszméje mellett is. Nem véletlen, hogy az emlékévé az 1848-as forradalom és szabadságharc centenáriumaival is egybeesett, másrészt a Mária-kultusz középpontba állítása komoly – az ország Szűz Máriának történő, Szent István általi felajánlásáig visszavezethető – hagyományokra támaszkodott.

Az emlékévé meghirdetésének számos célja volt. A legfőbb egyházi cél a társadalom „újraevangelizálása”, amely a hívő keresztények számára a hitben való megerősödést és elmélyülést jelentette, egyfajta közösségi élményt a második világháború utáni kilátástalannak tűnő közállapotokkal szemben, másrészt

jelezte az egyház nyitottságát a valóság iránt közömbös emberek előtt is. „Elfogadva a katolikus világnézetet, kezdjük Mária népéhez méltó életet. Mindenekelőtt újuljon meg az egyén élete. **Tanuljunk meg, hogy az élet legfőbb értéke nem a foglalkozásban, a hírnévben, a jómódban van, hanem az Isten iránti hűségben.** Meg kell újulniuk a családoknak és meg kell javulni az ország közösségi életének is.” A Boldogasszony Évének jelszava: **„Vissza a Nagyasszonyhoz, vissza a magyarság ősi életforrásaihoz”.** A püspöki székhelyeken, a búcsújáró helyeken százezrek gyűltek össze, hogy hitben, erkölcsiségben, lelkeségben erősödjenek. A politikai hatalom

sokféle módon igyekezett megzavarni az összejöveteleket, de nem tudta megtörni a hívek bensőséges, imádságos hitvallását.

A Boldogasszony Éve központi eseményének a zarándoklatok tekinthetők, melyeket a hazai Mária-kegyhelyekre, illetve püspöki székhelyekre és más egyházmegyei központokba szerveztek. Október 4-7. között Nemzeti Mária-kongresszust rendeztek Budapesten, melyet szeptemberben országos férfi, női és ifjúsági zarándoklatok vezettek be. A Nemzeti Mária-kongresszus bevezetéseként 1947. szeptember 14-én, a Szent Kereszt felmagasztalásának ünnepén, *Mindszenty* hercegprímás maga vezette a közel százezer férfi zarándokot Máriaremetére. Velük együtt gyalogolt tizennégy kilométert a Szent Szűz kegyhelyére, ahol szentmisét és szentbeszédet mondott. A beszédet csak részleteiben ismerjük, de amit ismerünk belőle, az nem a Szent Szűzről szól, hanem a sátánról. A beszéd fontosságát bizonyítja, hogy a bíboros az emlékirataiban is idézi, amikor a Mária-évről beszél. Beszédéből világos, hogy kezdettől fogva tisztában volt vele: nem annyira emberekkel, mint a „sötétség hatalmával” áll szemben. Tudta és Szent Pállal vallotta, hogy akik Krisztushoz tartoznak, azok ellen „egy sötét világnak kormányzói és égi magasságok gonosz szellemei harcolnak” (Ef 6,12). A gonosz szellemek „legerősebbje és legnagyobbja a sátán... A sátánnak az a célja, hogy Istentől emancipálja, „felszabadítsa” az embert. És amikor az ember meg-

szédülve elhiszi már, hogy ő a szédítő nagyhatalomnak a birtokosa, és ő, az ember csinálja már a törvényt embertársának, akkor veszi észre, hogy a tömeg mélyén, a rabszolgák között van, ő, az ember... Inkább félttem az embert magától az embertől, mert írva vagyon a Szentírásban: Átkozott, aki emberekben bízik.”

Egy hét múlva, szeptember 21-én 100 ezer nő zarándokolt el *Boldog Meszlényi Zoltán* esztergomi segédpüspökkel Máriaremetére. „Állandóan özönlenek a zarándokok, és oly szoros tömbben veszik körül a szabadtéren felállított oltárt, hogy a kegyhely egész területén még letérdelni is alig lehet” – tudósított az eseményről az Új Ember.¹

Püspök atya szentbeszédében megemléltette: „Amikor nehezzé vált az idők járása az Egyház felett, akkor bátor, hittől izzó nők hagyták el a családi szentélyt, hogy segítő lélekkel legyenek az Egyház mellett. A mohácsi vész után, amikor minden elveszett s a férfiak legjobbjai életüket hagyták a csatamezőn, a főpapság legnagyobb része a primással az élükön osztotta a hősök sorsát, a nagylelkű Kanizsai Dorottya járja a harcmezőt, gyűjti össze a hősök tetemét s adja meg a végtisztességet az Egyház helyett is. Nem nehéz elképzelni, micsoda feladatok vártak hasonló nagy női lelkekre a török uralom idején. A nemzet kiállotta még ezt a szörnyű uralmat is, s hogy végleg nem süllyedt el az enyészetben, azt jórészt a Krisztus hitéből táplálkozó nőknek köszönhetette... A nők részéről azt várja az Egyház, hogy először is sokat, de sokat imádkozzanak, kérjék az Urat, hogy segítő kegyelmének erejével emelje újra az Egyházat s tegye képessé arra, hogy betölthesse szerepét Krisztus szándéka szerint. Azután azt várja a nőktől, hogy segítő lelkülettel jelenjenek meg mindenütt, ahol valami fáj Krisztus misztikus testén. Veronika módjára nyújtsák kendőiket a verejtékező misztikus Krisztus felé, s Magdolna példájára hozzák el keneteiket s enyhítsék

¹ *Mindszenty* bíboros mellett Esztergomban *Boldog Meszlényi Zoltán* szinte „árnyékban” volt. Amíg a bíboros országra és világra szóló zarándoklatokat szervezett, beszédeket tartott, fölvette a harcot az ateizmus minden cselvetésével, addig a tudományosan felkészült *Meszlényi Zoltán* az egyházmegye vezetésével kapcsolatos ügyeket hűségesen intézte. *Mindszenty* bíboros megbízott benne, *Meszlényi* ezzel a bizalommal soha nem élt vissza. A püspököt 1950. június 29-én elhurcolták esztergomi lakásáról az Államvédelmi Hatóság emberei. A kistarcsai internálótáborba került, ahol a többi rabtól elkülönítve, magánzárkában őrizték és kínozták. Több szemtanú egybehangzó állítása szerint, télen éjjel-nappal nyitott ablaknál volt kénytelen tartózkodni. *Meszlényi Zoltán* ellen nem folyt semmiféle nyilvános per. Ítélet nélkül tartották fogva. Arra törekedett az állami elnyomó gépezet, hogy semmi hír ne kerüljön nyilvánosságra a letartóztatott püspök sorsáról. Úgy tűnik, utólag is eltüntettek a letartóztatásával kapcsolatos minden dokumentációt, ha egyáltalán volt ilyen. Vértanúhalált halt, valószínűleg 1951. március 4-én. 2009-ben boldoggá avatták. (Új Ember, 1947. szeptember 28.)

a sebeket Krisztus misztikus testén... Az Isten anyai hivatást adott nekik s ebben a családi összetartó erő hordozóivá tette őket. Ezt az összetartó erőt kell működtetnetek az egyházközségeken belül.”

Szeptember 28-án százezer fiatal zarándokolt *Czapik Gyula* egri érsekkel a Szűzanya remetei kegyhelyére.²

1948 tavaszától döntő szakaszába ért a katolikus egyház és az ateista állam küzdelme. A legnagyobb visszhangot az iskolák államosítása váltotta ki, ami ellen 1948 májusában-júniusában az egyházközségek részéről tiltakozó táviratok, levelek tömege érkezett főleg *Ortutay* kultuszminiszterhez. Az államosításra 1948 júniusában került sor. A pártállam részéről ezt követően készült el a Budapesti Pártbizottság 1948. XIII. A klerikális reakció elleni harc című tervezete. Cél *Mindszenty* tevékenységének megszüntetése.

A hatalom nem várt tovább. 1948. december 26-án Esztergomban letartóztatták a bíborost, és az Andrásy úton megalázó vallatásokat kellett elszenvednie. Ezt követte az 1949. évi februári per, ahol „mindent beismert” és életfogytig tartó börtönbüntetésre ítélték.

Az állam és a Magyar Katolikus Egyház közötti egyezséget – miután vezetőjét, *Mindszenty Józsefet* bebörtönözték –, 1950. augusztus 30-án *Darvas József* vallás- és közoktatásügyi miniszter és a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke, *Grósz József* írta alá. Az utolsó tárgyalási fordulón *Czapik Gyula* érsek azt mondta a tárgyalás vezetését *Rákositól* átvevő *Kádár Jánosnak*: „Államtitkár úr, ez a módszer, hogy elébe teszik az embernek, hogy vagy elfogadom, vagy nem, ez nem tárgyalás, mert itt a döntés egyoldalúan történik.” Az egyezmény aláírását követően a kormány az 1950. évi 34. számú törvényerejű rendelettel szeptember 7-én megvonta 13 férfi és 41 női szerzetesrend működési engedélyét Magyarországon. A rendházak kiürítésére és a szerzetesek távozására három hónapos határidőt adtak. A mintegy 2300 szerzetest és 8800 szerzetesnőt érintő intézkedés nem vonatkozott a visszaadott nyolc egyházi középiskolát működtető négy szerzetesrend (piaristák, bencések, ferencesek kapisztránus provinciája, Miasszonyunkról nevezett szegény iskolanővérek) mintegy 60–60 tagjára. A „kereten kívüli”, valamint betiltott szerzetesi közösségek illegálisan folytatták életüket egészen 1989. augusztus 30-ig, amikor az 1989. évi 17. számú törvényerejű rendelet hatályon kívül helyezte a működési engedélyt megvonó 1950-es jogszabályt.

² *Czapik Gyula* egri érsek részt vett az állam és az egyház viszonyát rendezni kívánó tárgyalásokon és a nemzetközi békemozgalmakban. 1951 és 1956 között a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke volt. (Seres Ferenc: Mihalovics Zsigmond élete és művei, Actio Catholica története, Pilisszentlélek, 1993, p72.)

1951 májusában mintegy húszezer hívő zarándokolt Máriaremetére, ezért még a buszjáratokat is sűrítették. A dolog nem is maradt következmény nélkül! „Megállapítandó, hogy miért szolgálja az autóbusz az egyházat?” – írta szép írásával *Rákosi* a jelentésre *Bebrits* közlekedési miniszternek, aki sürgős kivizsgálás után megígérte: „Ezentúl politikailag megfelelő forgalomszabályozó és kiküldött felügyelő biztosítja azt, hogy a legkisebb segítséget sem kapja a klerikális reakció az utasok nagy tömegű szállításához.” Egyúttal kérte, hogy a vallásos megmozdulásokról értesítse őt a Belügyminisztérium, és „...ilyenkor a szokásosnál is kevesebb autóbuszt fognak ott közlekedtetni.” Ugyanakkor sajnálkozva jegyezte meg azt is, hogy mivel a kegyhely a hűvösvölgyi villamos végállomásától 20 percnyire van, nem tudják teljesen meggátolni a tömegek odaáramlását.

II. Mindszenty Zarándoklatok az 1989. évi politikai változás után a Városmajorból Máriaremetére

Az első három év

A politikai változások után az első *Mindszenty* gyalogos zarándoklatot a Városmajori Egyházközség kezdeményezte. Főszerzője *Keresztesy János*, az egyházközség világi elnöke volt, akinek munkáját többek között *Ullrich Zoltán*, *Rébay Lajos*, *Harrach Péter* segítették.

Az 1990. május 12-én megrendezett Városmajor-Máriaremete zarándoklatra *dr. Csepregi Ignác* érseki helytartó, városmajori plébános hívta meg Nagy-Budapest egyházközségeit. A főtisztelendő atyáknak szóló levélben a következőket írta:

„A Szentatya látogatására készülve elsőrendűnek tekintjük lelki és közösségi életünk gazdagítását. Közös hitvallásunk fejezze ki és erősítse egységünket. Egyúttal emlékezzünk: utoljára 1948-ban tartottunk ezen az útvonalon zarándoklatot, melyen *Mindszenty* bíboros atya vezetésével Nagy-Budapest férfi hívei vettek részt. Kérjük, hogy a zarándoklatra lelki gyakorlatokkal készüljenek, melynek témájául Krisztus misztikus testét, az egyházat, és ehhez kapcsolódóan Krisztus testének építésére kapott küldetésünket javasoljuk. A zarándoklatot *Várszegi Asztrik* esztergomi segéd-

püspök atya vezeti. A szervezési munkára felkérjük egyházközségek képviselőit.”

A zarándoklat mottójának „Hogy egyek legyünk!” (Jn.17, 21.) idézetet választották a szervezők.

Az Új Ember beszámolója alapján ekkor húszezer hívő zarándokolt Máriaremetére. Harminc atya koncelebrált az *Asztrik* atya által bemutatott szentmisén. Homíliájában szólt a napjainkban sűrűn emlegetett „keresztény kurzus feltámasztásának veszélyeiről” is: „Nekünk nem kell sem állammal, sem politikával összefonódott hatalom, az egyház szabadságot akar ahhoz, hogy szeretetének szolgálatát minden embernek följánlhassa ebben a hazában.” A Loretói litánia fohásza zárták a délutánig tartó zarándoklatot.

Asztrik püspök atya *Keresztesy János* főszervezőnek írt levelében hálás szívvel mondott köszönetet a zarándoklat megszervezéséért, valamint azért, hogy őt kérték fel a zarándoklat vezetésére. „Ez a magyar katolicizmusnak egy csodálatos cselekedete volt. A hosszú álomból való felébredésnek olyan bizonyítéka, amely reményünket erősíti a szebb magyar jövő, a Magyarok Nagyasszonya pártfogásában biztos jövő elérésének.” – írta.

Az 1991. május 25-i gyalogos zarándoklatra a paptestvéreket és az egyházközségeket dr. *Várszegi Asztrik* püspök-főapát hívta meg. Dr. *Nagy Imre* érseki helytartó is szorgalmazta oltártestvéreit, hogy hirdessék – a Szentatya látogatására készülve – a *Mindszenty* gyalogos zarándoklatot. „A zarándoklat célja közös ima és hitvallás egyházunk és egyházközségeink egységéért, hazánk és magyar népünk jövőjéért.” – írta körlevelében.

A szervezőbizottság a görögkatolikus egyház híveit is meghívta a zarándoklatra. Mottójául ismét a „Hogy egyek legyünk!” (Jn.17, 21.) idézetet választották a szervezők.

Közel tízezer hívő előtt *Asztrik* püspök atya szentbeszédében hangsúlyozta, hogy rendületlenül hűek akarunk maradni az egyházhoz, Nagyasszonyunkhoz és hazánkhoz.

A sikeresen lezajlott zarándoklat után *Rábay Lajos*, a szervezőbizottság elnöke levélben köszönte meg *Neményi Lajos* c. prépost, máriaremetei plébános, valamint a Máriaremetei Kisboldogasszony Egyházközség vendégszeretétét.

Az 1992. évben a *Mindszenty* zarándoklatra szóló meghívót dr. *Nagy Imre* budapesti érseki helynök húsvétkor küldte szét az egyházközségek részére. A körlevélben többek között kérte, hogy: „zarándoklatunkkal a Szűz Anyához járulva adjunk hálát a megpróbáló években kapott kegyelmekért, a közöttünk élő hitvallókért, mártírokért és Atyánk szabadító irgalmáért!” Előzetesen *Keszthelyi Ferenc* váci püspököt kérték fel a szervezők

a zarándoklat vezetésére, de ő külföldi útja miatt lemondta a felkérést. A zarándoklat mottója ismét „Hogy egyek legyünk!” (Jn.17, 21.) volt.

A május 30-án a Városmajorban összegyűlt zarándok tömeg indulása előtt *Dékány Vilmos* segédpüspök emlékoszlopot avatott föl *Mindszenty József* bíboros tiszteletére a városmajori templom előtti parkban. Jelen volt *Regöczy István* atya, *Brückner Előd Ákos* plébános, *Pásztor Bazil* görögkatolikus atya és dr. *Surján László* népjóléti miniszter, országgyűlési képviselő, valamint több ezer zarándok. A szentmisét a zarándoklatot vezető dr. *Nagy Imre* püspöki helynök, plébános atya tartotta.

Az ötvenéves jubileumtól ötvenként

A Boldogasszony Éve egyik legnagyobb zarándoklata 1947. szeptember 14-én indult a Városmajorból Máriaremetére. *Mindszenty* bíborost százezer férfi zarándok követte!

Ennek ötvenedik évfordulóján, 1997-ben, *Szekendy Ferenc* városmajori káplán atya kezdeményezésére szerveztük meg újra a Városmajorból Máriaremetére a gyalogos zarándoklatot, most már ötvenkénti gyakorisággal és öszre áttéve az időpontot. Így az ötvenedik évfordulón, 1997. szeptember 13-án került sor ismét a Városmajor-Máriaremete zarándoklatra. Mottója: „Hűek leszünk a Nagyasszonyhoz, Egyházhoz, intézményeihez, hazánkhoz és az ősök hitéhez és erkölcsihez.” *Mindszenty*.

Szekendy atya a zarándoklatra felkészítő ismertető füzetet állított össze. Ebből idézünk: „1947-ben a magyar katolikus egyház több jubileumot ünnepelt, akárcsak 1997-ben. 1947-ben a győri székesegyház Mária kegyképe könnyezésének 250. évét, az idén 300. évfordulóját ünnepeljük a Szentatya-val együtt. Fényesen megünnepelték az esztergomi főegyházmegye védőszentjének, *Szent Adalbert* halálának 950. évfordulóját. Erre az alkalomra a Szent Jobbot vitték Esztergomba. Augusztus 20-án pedig hajóval hozzák Esztergomból *Szent Adalbert* ereklyéjét a Szent István ünnepségre. Fatimában 1917-ben kezdődtek a Mária jelenések, ennek 30. évfordulója 1947-re esett. Az idén pedig a 80. évfordulója lesz. Vegyük észre az idők jeleit. Egyedül csak önmagunkban bízva nem boldogulunk. Nekünk is segítségre van szükségünk. Vagy megtanulunk újra imádkozni és Istenhez kapcsolni életünket, vagy elveszünk.”

A gyalogos menetet *Bíró László* püspök vezette. A szentmisét dr. *Paskai László* bíboros mutatta be.

Az ötvenötödik évfordulón, 2002. szeptember 14-én újra benépesült a Városmajor-Máriaremete közötti zarándokút, a „magyar El Camino” egy szakasza.

Idézet a plébániák és iskolák részére elküldött, a zarándoklat megbeszélésére szóló meghívó levélből. A megbeszélést 2002. április 13-án tartottuk: „1947-ben eleink hallhatták a Hercegprímás szavait: «Ha ezren és százezren kiáltják, hogy Istent akarjuk, akkor talán meghallják és figyelembe veszik. Isten nélkül nincs tízparancsolat, tízparancsolat nélkül nincs erkölcs.» A rendezők szándéka az, hogy az egyházmegye katolikus ifúsága lehetőleg teljes létszámával, tanáraival, szüleivel együtt vegyen részt a zarándoklaton. Ehhez szükség van az iskolavezetők, tanárok szülők, diákok kellő felkészülésére.”

A zarándoklattal egy időben az összes nem egyházi budapesti iskolának egy bekeretezett képet terveztünk ajándékba adni a tízparancsolattal. Ezzel jelezni kívántuk azt a tényt, hogy a természeti és gazdasági törvények mellett vannak erkölcsi törvények is. Be nem tartásuk súlyos következményekkel jár... Sok iskola örömmel fogadta ajándékunkat.

A gyalogos menetet *Bíró László* püspök és *Lambert Zoltán* kanonok, esperes, plébános vezette. A szentmisét *dr. Paskai László* bíboros mutatta be.

Öt év múlva – a hatvanadik évfordulón – ismét útra kelt a zarándok-sereg: 2007. szeptember 15-én – a Szent Erzsébet Jubileumi Évből – elődeik lépte nyomát követték a Városmajor és Máriaremete között. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia hivatalosan elfogadta a gyalogos Mindszenty zarándoklatot a budapesti városmisszióhoz kapcsolódó előkészületi programnak.

Prof. dr. Mészáros István szerkesztésében kiadvány készült a zarándokoknak. Részlet ebből: „Mindszenty bíboros megnyilatkozásaiban gyakran emelte fel szavát a mindent elárasztó, az embert lealacsonyító gyűlölet ellen. 1945. december 23-án a nagy munkástelepülésen, Csepelen járt, a romjaiból ideiglenesen rendbe tett templomban mutatta be a szentmisét. Prédikációjában nagy hangsúllyal említette: «Ha Krisztust hirdetem, akkor nem a gyűlöletet, hanem a szeretetet hirdetem. A gyűlölet látvája elöntötte a világot, mi azonban csakis a szeretetet hirdetjük mindenkor. Akik gyűlölnek, azok nem Krisztuséi! Imádkozzunk a gyűlölet katlan kialvásáért, az áldozatos szeretet föllobbanásáért!»”

A gyalogos menetet *Bíró László* és *dr. Udvardy György* püspökök, valamint *Lambert Zoltán* kanonok, esperes, plébános vezette. A szentmisét *dr. Erdő Péter* bíboros mutatta be.

A hatvanötödik évfordulón, 2012. szeptember 15-én reggel ismét gyülekeztünk a városmajori templom előtt álló Mindszenty-emlékoszlop körül, hogy folytassuk az elődeink által kialakított szép hagyományt. *Prof. dr. Mészáros István* buzdító írásos összeállításából idézünk: „A Boldogasszony Éve egyik legkiemelkedőbb összejövetelén, a budapesti Szent

Bíró László és dr. Székely János püspökök a zarándokmenet élén 2012-ben

István Bazilika előtt tartott, a teret zsúfolásig betöltő fiatalok nagygyűlésének végén, útra-bocsátásként, munkára és imádságra szólított fel minden magyart *Mindszenty* bíboros. Biztató lelkesítő szavai – békés harci riadóként: munkára és imádságra!”

„*Mindszenty* bíboros annak idején szeretetteljes atyai szavakkal hívta fel fiatal hívei figyelmét: utazzanak szerte a nagyvilágban, amennyit csak lehet és szükséges, hogy tanuljanak, művelődjenek, gyűjtsenek tapasztalatokat, élményeket, felfrissüljenek, vagy éppen karitatív munkát végezzenek. De az életünk egészét – nekünk, magyar katolikusoknak – itt, ezen a földön, ebben az országban kell eltöltenünk, hívő katolikusokként és jó magyarokként; népünk, nemzetünk, hazánk szolgálatára, növekedésére, gyarapodására. Magyar katolikusokként, katolikus magyarokként – ténylegesen, konkrét formában – csakis itt, a Kárpát-medencében teljesebben ki életünk, itt érhetjük el céljainkat, itt tölthetjük be élethivatásunkat.”

A gyalogos menetet *Bíró László* püspök, *Süllei László* érseki helynök és *Lambert Zoltán* kanonok, plébános vezette.

A zarándoklaton elmélkedések hangzottak el a következő témákban:

- *Blanckenstein Miklós* rektor: *Papi és szerzetesi hivatás ébresztése*
- *Dr. Székely János* püspök: *A hit éve*
- *Janig Péter* kórházlelkész: *Szenvedés, betegség elfogadása.*

A Mindszenty zarándoklatba bekapcsolódott a „Békét az anyaméhben! A Szűzanyára bízunk az élet és szeretet kultúrájának védelmét”, a Csendes óceántól az Atlanti óceánig (18.000 km) életvédelmet hirdető zarándokok csoportja is –, akik utánfutóval vitték magukkal a chestochowai Fekete Madonna kegyképének másolatát, és éppen ebben az időben érkeztek Magyarországra. A kegyképet Máriaremetén a kegyoltár mellett helyezték el. Az esztergomi kispapok Mindszenty bíboros fából készült szobrát hozták el magukkal és helyezték el a szentély közelében.

Mindszenty szobor és a chestochowai Szűzanya kép Máriaremetén 2012-ben

A hetvenedik évfordulóra, 2017-re Kovács Gergely okl. posztulátor által készített összeállítás első oldalán az alábbi Mindszenty idézet olvasható:

„Lángtenger kell az egész magyar földre imádságból, hitből és engesztelésből. Ezekkel felülhaladjuk a káromkodást és a vasárnap megszentelést; az istentagadás, Egyház-bántás, az erkölcsi lazulás, a korrupció, a tízparancsolat mindegyike sorozatos áthágásának sűrű szövevényét.

A bíboros tudta, hogy hamarosan nagy egyházüldözés veszi kezdetét. Bár megtehetette volna, sorsa elől nem menekült külföldre, lélekben fel-

Szentmise Máriaremetén 2017-ben

Zarándokmenet 2017-ben

készült mindarra, ami rá várt. Papjaihoz intézett utolsó üzenetében írta: «Mindig és mindenütt csak az történhet velünk, amit az Úr rendel vagy megenged. Tudtán kívül még egyetlen hajszál sem esik le fejünkről. Annyi más után elveheti a világ tőlünk ezt vagy amazt, de nem veheti el a Jézus Krisztusban való hitünket.»

2017. szeptember 16-án, szombaton a Városmajorból induló zarándoklatot Bíró László püspök, dr. Székely János püspök, és Lambert Zoltán kánonok plébános vezették.

A plébániák mellett, az iskolák diákjai, szüleikkel, tanáraikkal együtt vettek részt a zarándoklaton. A zarándoklat alatt az imák és énekek mellett elmélkedések is elhangzottak. A következő atyákat kértük fel, hogy *Mindszenty* bíboros munkásságáról tartsanak elmélkedéseket:

- *Dr. Székely János püspök: Ki volt Mindszenty bíboros?*
- *Bíró László püspök: Mindszenty bíboros: „PANNONIA SACRA”*
- *Blanckenstein Miklós püspöki helynök: Mindszenty bíboros: „Legyünk mi most az imádság nemzete” (Kapcsolódva az Eucharisztikus Kongresszus előkészületeihez)*

A szentmisét Máriaremetén dr. Erdő Péter bíboros, prímás, érsek mutatta be. Szentmise után felszentelte Rieger Tibor szobrászművész Mindszenty szobrát a templom előtti téren.

2022. szeptember 17-én, szombaton 8.00 órakor indul el a jubileumi gyalogos Mindszenty zarándoklat a Városmajorból Máriaremetére.

MINDENKIT SZERETETTEL VÁRUNK!

A *Kovács Gergely* okl. posztulátor által írt, a zarándoklatra való felkészítést segítő kiadványban a következő fontos információ olvasható:

„Az üldöztetés idején leghűségesebb pásztor” – szerepel Isten Tiszteletreméltó Szolgája, *Mindszenty József* bíboros esztergomi sírfeliratán. A sokak által már életében szentnek tartott bíboros sírja Máriacellben és Esztergomban is zarándokhellyé vált. Nyughelyét virágok, koszorúk lepték el és a megőrzött nemzeti színű szalagok. *Szent II. János Pál* pápa mindkét helyen leróta kegyeletét a bíboros sírja előtt. A boldoggá- és szenttéavatási eljárás kezdeményezője a Mindszenty Alapítvány volt, 2005 óta a Magyar Katolikus Püspöki Konferenciával ún. pertársaságban. 2019. február 12-én *Ferenc* pápa hivatalosan elismerte életszentségét, azóta tiszteletreméltó bíborosnak nevezhetjük őt. Kanonizációs eljárása sok ember lelkes tiszteletén és imádságán alapszik, talán nincs is még egy olyan magyar egyházi példakép, akinek a tisztelete olyan méreteket öltene, mint az övé.”

A fiatalokat „Isten FIATAL. Övé a JÖVŐ!” *Mindszenty* bíboros atya mottójával hívjuk a zarándoklatra. A zarándoklatot: *Mohos Gábor* püspök és *Forgács Alajos* kanonok, plébános vezeti.

A tervezett program szerint a menetben a rózsafűzér imák után (éneket és imát *Sapszon Ferenc* karnagy vezeti) 20 perces elmélkedések hangzanak el:

- *dr. Cserháti Ferenc: „Lelkipásztor itthon és külföldön, egész életében”*
- *dr. Török Csaba: „A tiszteletreméltó bíboros”*
- *dr. Beran Ferenc: „Közös vonások Mindszenty és Wyszynski bíborosok küzdelmeiben”.*

Dr. Erdő Péter bíboros 12.00 órakor mutatja be a szentmisét a zarándokoknak Máriaremetén.

UTÓIRAT:

A Budapesti Népbíróság által a IX. 254/1949 számon lefolytatott koncepció per ügyében a Legfőbb Ügyészség már 1989 végén perújítási nyomozást rendelt el.

Ezt a rehabilitálási eljárást hivatalosan 2012-ben zárták le, oly módon, hogy *Mindszenty* bíboros teljes jogi, erkölcsi és politikai rehabilitálása megtörtént a magyar állam részéről. *Mindszenty József* bíboros boldoggá- és szenttéavatási eljárása jelenleg folyamatban van a Vatikánban. A tiszteletre méltó bíboros hőiesen helyt állt a hit, remény és szeretet teológiai erényeiben, valamint a négy sarkalatos erényben, az okosságban, igazságosságban, erősségben és mértékletességben.

*Dr. Boldvai József világi szervező
a Mindszenty József Életműdíj kiüntettje*